

Програма факультативного курсу

Російська література
(російська проза малої та середньої форми)

8 клас (35 годин)

Черкаси 2010

Автор – укладач:

Лесечко Тетяна Євгеніївна, учитель зарубіжної літератури Черкаської загальноосвітньої школи I – III ступенів № 5 Черкаської міської ради Черкаської області

Клас	Семестр	Кількість годин на тиждень	Кількість годин на рік	Види занять і кількість годин	Форма контролю
8	I-II	1	35	лекційні – 16 практичні – 16 екскурсії – 3	Контрольна робота – 3 Презентація творчої роботи

Пояснювальна записка

Програма факультативного курсу «Російська література» розрахована для учнів 8 класу з поглибленим вивченням гуманітарних наук та класів допрофільної гуманітарної підготовки. До програми ввійшли повісті та оповідання з російської літератури XIX–XX століття.

Головна мета викладання факультативного курсу полягає в ознайомленні учнів з кращими творами (повість, оповідання) російських письменників XIX–XX століття, з національною своєрідністю та загальнолюдськими цінностями, залученні учнів до найвищих досягнень російської літератури і культури, в підвищенні загального культурного рівня школярів.

Факультативний курс має вирішити важливі завдання: ознайомлювати з духовними здобутками й художніми відкриттями російської літератури; сприяти перетворенню духовних цінностей, закарбованих у літературних творах, в індивідуальний досвід учнів. Завдання педагога вчити учнів сприймати літературний твір як явище мистецтва, творчий шлях

письменника пов'язувати з історією російського народу, формувати цілісне сприйняття історичної долі російського народу і людства. Прищеплювати читацьку культуру, розвивати творчі здібності, сприяти розвитку індивідуального самовиявлення, вміння сприймати літературний твір, розвивати власне бачення прочитаного. Такий підхід до вивчення художніх творів допоможе учням стати справжніми цінителями мистецтва слова, сформує особистість, здатну самостійно сприймати художній твір, осмислено читати, висловлювати думку, аналізувати прочитане, робити висновки.

Факультативний курс «Російська література» допоможе підготувати учнів до сприйняття курсу зарубіжної літератури 9–12 класів, розширить філологічні знання учнів.

Навчальний матеріал програми розподілено за такими рубриками:

«Кількість годин (відведених на вивчення теми)»;

«Зміст навчального матеріалу (конкретне змістове наповнення)»;

«Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів».

Дата	№	Кількість годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня підготовки учня
	1	1	Вступ. Пізнавальне значення російської літератури: зображення в ній життя, побуту, культури, звичаїв, світогляду, духовних і моральних цінностей російського народу.	Учень: <i>називає</i> літературні твори, які вивчатимуться на протязі навчального року; <i>пояснює</i> , у чому полягає пізнавальне значення російської літератури; <i>висловлює</i> судження про роль літератури у формуванні життєвих цінностей людини. <i>Знає</i> теорію літератури (називає характерні риси творів епічного жанру).

	2	4	<p>Олександр Сергійович Пушкін(1799-1837). Поет, драматург, прозаїк. Багатство, глибина образів, майстерність художньої форми, різноманітність жанрів. «Повісті Бєлкіна», «Капітанська дочка». Розвиток пушкінської прози на основі на основі живої народної мови.</p>	<p>Учень: <i>характеризує</i> творчість Олександра Пушкіна; <i>розповідає</i> про історію написання творів, інтерес письменника до історії країни; <i>характеризує</i> головних і другорядних героїв повістей О.Пушкіна; <i>складає</i> плани-характеристики героїв; <i>висловлює особисте ставлення</i> до проблем, що порушуються в творах; <i>виділяє</i> з опорою на текст романтичні, реалістичні елементи. <i>Знає</i> теорію літератури (називає характерні ознаки повісті, дає визначення понять: художній опис, історична правда).</p>
	3	4	<p>Микола Васильович Гоголь (1809-1852). Збірка «Миргород». Українська тематика. Поєднання романтично – казкових творів з реалістичними. Гоголівський гумор.</p>	<p>Учень: <i>характеризує</i> творчість М.Гоголя як українського і російського письменника; <i>сприймає</i> цілісно збірку; <i>розповідає</i> про зв'язок М.Гоголя з Україною та її культурою; <i>порівнює</i> збірки «Миргород» та «Вечори на хуторі біля Диканьки»; <i>визначає</i> ідейний зміст збірки; <i>знаходить</i> в тексті приклади сатиричного зображення. <i>Знає</i> теорію літератури (дає визначення сатири,</p>

				гумору)
	4	3	Іван Сергійович Тургенєв (1818-1883). «Записки мисливця» («Бежин луг») . Широкі картини народно-селянського і поміщицького побуту, реалістичне зображення образів селян, дітей, поміщиків на фоні російського пейзажу. Розкриття образів через портрет та діалог.	Учень: <i>характеризує</i> творчість І.С.Тургенєва; <i>переказує</i> зміст твору, ключові моменти; <i>аналізує</i> текст, звертаючи увагу на розкриття образів хлопчиків; <i>визначає</i> ідейний зміст твору; <i>пояснює</i> основну функцію пейзажу в творі; <i>складає</i> складний план; <i>підбирає</i> цитати до прямої та непрямої характеристики героя; <i>висловлює</i> особисте ставлення до проблем, що порушуються в оповіданні, аргументуючи прикладами із тексту. <i>Знає</i> теорію літератури (дає визначення пейзажу, портрету).
	5	5	Лев Миколайович Толстой(1828-1910). «Севастопольські оповідання» – правдиве відтворення патріотичної боротьби російського народу з ворогами. Реалістичне зображення картин війни, образи скромних героїв, психологія учасників битв. «Після балу» . Виступ письменника на захист людей. Логіка розвитку образу полковника. Композиційні особливості – зіставлення	Учень: <i>знає</i> життя і творчість Л.М.Толстого; <i>усвідомлює</i> значення творчості Л.М.Толстого як одного із найвидатніших письменників російської літератури; <i>пояснює</i> протиріччя в світогляді письменника, історію написання оповідань; <i>висловлює</i> судження щодо моральних та етичних питань твору; <i>визначає</i> авторське ставлення до проблем твору;

			контрастних сцен, образів, засобів художньої мови.	<i>характеризує</i> образи, сцени, психологію героїв, дух патріотизму; <i>визначає</i> головних героїв, авторське ставлення до них; <i>з'ясовує</i> головну цінність оповідань – реалістичне зображення картин війни, життя; <i>розкриває</i> ідейний зміст оповідань. <i>Знає</i> теорію літератури («оповідання в оповіданні», композиція, художня цілісність оповідання).
	6	3	Антон Павлович Чехов (1860-1904). Майстер реалістичного оповідання, реалізм і психологізм творів. «Смерть чиновника», «Людина в футлярі», «Іонич». Оповідання – мініатюри. Розкриття людської психіки з майстерністю і проникненням лікаря – експериментатора.	Учень: <i>переказує</i> близько до тексту зміст оповідань; <i>наводить</i> конкретні приклади висміювання в творах А.П.Чехова; <i>називає</i> головні засоби творення комічного та <i>пояснює</i> їх роль у характеристиці персонажів і розкритті ідей творів; <i>визначає</i> і <i>пояснює</i> функції художньої деталі в прозі Чехова. <i>Знає</i> теорію літератури (художня деталь, форма і зміст, простота мови, діалог, картини природи).
	7	3	Іван Олексійович Бунін (1870-1953). «Легке дихання», «Деревня», «Веселий двір», «Антонівські яблука». Неповторний ліризм, поетичне відношення до світу, радісний гімн	Учень: <i>пояснює</i> , як оповідання І.О.Буніна стало символом його поетичного відношення до світу, радісним гімном природі; <i>розкриває</i> особливість

			природі. Духовна краса, висока людяність, переплетення світлих і темних сторін життя – особливість бунінської прози.	бунінської прози – переплетення світлих і темних сторін життя; <i>переказує</i> ключові моменти творів; <i>підбирає</i> цитати для розкриття духовної краси, високої людяності героїв; <i>висловлює</i> своє судження про майстерність письменника в створенні образів (матері, гімназистки, природи).
	8	4	Володимир Галактионович Короленко (1853– 1921). «Сліпий музикант». Розкриття глибини людських страждань, знайомство з минулим країни. Передача переживань, почуттів, вражень сліпого, гармонії його душі через звукові образи.	Учень: <i>знає</i> та <i>виділяє</i> характерні риси творчості письменника; сюжет та особливості композиції творів; <i>вміє</i> визначати ідейно – художню роль елементів твору; <i>підбирає</i> цитати до характеристики героїв; <i>пояснює</i> , як письменнику вдається розкрити проблеми твору що таке людське щастя? проблема сенсу життя, співвідношення особистого і суспільного; <i>висловлює</i> особисте ставлення до проблем твору.
	9	2	Микола Семенович Лєсков (1831-1895). «Тупейний художник». Перемога чистого почуття над бездуховністю. Найвища обдарованість в людяності.	Учень: <i>знає</i> сюжетну основу оповідання; <i>розуміє</i> багатопланове зображення подій; <i>протиставляє</i> людяність Аркадія «благородству» графа; <i>пояснює</i> авторський лі-

				ричний відступ про художників.
	10	3	Олександр Іванович Купрін (1870-1938). «Гранатовий браслет» . Гуманістична позиція автора. Протест проти приниження людини. Протиставлення в оповіданні справжнього кохання банальним відносинам між чоловіком і жінкою. Моральний і символічний зміст вчинку головного героя. Гімн жіночій красі, коханню, жінці.	Учень: <i>розуміє</i> особливості творчої манери О.Купріна; <i>розкриває</i> суть вчинку головного героя; <i>визначає</i> ідею твору; <i>висловлює</i> особисте ставлення до проблем, що порушуються в оповіданні; <i>підбирає</i> матеріал до диспуту чи дискусії; <i>проводить</i> паралель між змінами в природі та життям Віри; <i>підбирає</i> художні засоби для характеристики героїв.
	11	2	Дмитро Сергійович Мережковський (1866-1941). «Мікель–Анжело» . Історична повість. Висока майстерність письменника, уміло проникнувшого в минулу епоху. Розкриття протиріч душі геніального Мікель – Анжело.	Учень: <i>знає</i> про внесок Д.Мережковського в область історичної прози; <i>пояснює</i> інтерес письменника до історичного минулого; <i>висловлює</i> судження про інтелектуальний характер повісті, про наявність в ній проблем, що спонукають людину до роздумів; <i>підбирає</i> матеріал до характеристики героїв. <i>Знає</i> теорію літератури (історична повість).
	12	1	Підсумкове заняття. Узагальнення та систематизація вивченого матеріалу протягом року.	Учень: готує творчу роботу, презентацію.

Бібліографія

- 1.Зарубіжна література: 8-11 і 10-11класи: Програми для профільн. кл. загальноосвіт. навч. закладів з укр. мовою навч. – К.: Пед.преса, 2004. – 144с.
 2. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів “Зарубіжна література” 5-12 класи / Укладачі: Д.С. Наливайко – член- кореспондент НАН України, доктор філологічних наук (науковий редактор); Ю.І. Ковбасенко, кандидат філологічних наук (керівник авторського колективу); К.Н. Баліна, Г.В.Бітківська – вчителі - методисти.
 - 3.Зарубіжна література: Програма ЗЛ для середньої загальноосвітньої школи 5-11класи / За редакцією доктора філологічних наук, професора, академіка НАН України Д.В.Затонського, доктора філологічних наук, професора К.О.Шахової, кандидата філологічних наук Є.В.Волощук. Автори-укладачі: Б.Б.Шалагінов, Л.Ф.Мірошніченко, О.О.Ісаєва, Ж.В.Клименко, О.А.Корнієнко, Н.І.Дорофєєва, С.В.Рудаківська. – К.: Шкільний світ.: Зарубіжна література, 2001. – с.17-53.
 - 4.Энциклопедия для детей. Русская литература. – М.: Аванта+, 2001
 - 5.Каталог-путівник учителя зарубіжної літератури.1998-2004р.р./Уклад. І.Хроменко. – Тернопіль: Мандрівець, 2005. – 312 с.
 - 6.Каталог-путівник учителя зарубіжної літератури.2005-2006р.р./Уклад. І.Хроменко. – Тернопіль: Мандрівець, 2007. – 136 с.
- ти. —М., 1977.